

Braindrain: hoe modeontwerpster Maartje Dijkstra 3D-technologie inzet als reflectie op het Groninger oorijzer

Maartje Dijkstra voegt met Braindrain een extra dimensie toe aan de historische textielcollectie van Museum Landgoed Verhildersum

7 jul 2016 / Marjolein Lammerts van Bueren

SHARE

Braindrain. Het is de 3D-geprinte versie van de 19^e-eeuwse Groninger streekdracht waarin oorijzers een grote rol spelen. Verantwoordelijk voor dit buitengewone ontwerp is [Maartje Dijkstra](#), deelneemster van Mercedes-Benz FashionWeek Amsterdam. Speciaal voor de expositie 'Groninger Dracht meets Fashion Tech', ontwikkelde de uit Leens afkomstige modeontwerpster de interactieve Braindrain-outfit. Een ontwerp dat de parallellen tussen haar werk en het Groninger oorijzer uit de 19^e eeuw presenteert.

Vaarwel van de oorijzers

Het welbekende oorijzer was tot het midden van de 19^e eeuw een essentieel onderdeel van de Groninger streekdracht. Het hoofdsieraad met metalen beugel werd in eerste instantie gedragen om de muts van een vrouw op haar plaats te houden. Bovendien diende het als pronkstuk voor de dames van de gegoede burgerij. Met de opkomst van het Verlichtingsdenken, waarin onder meer de wetenschap, individualisering, mensenrechten en emancipatie centraal stonden, groeide de weerstand tegen de oorijzers.

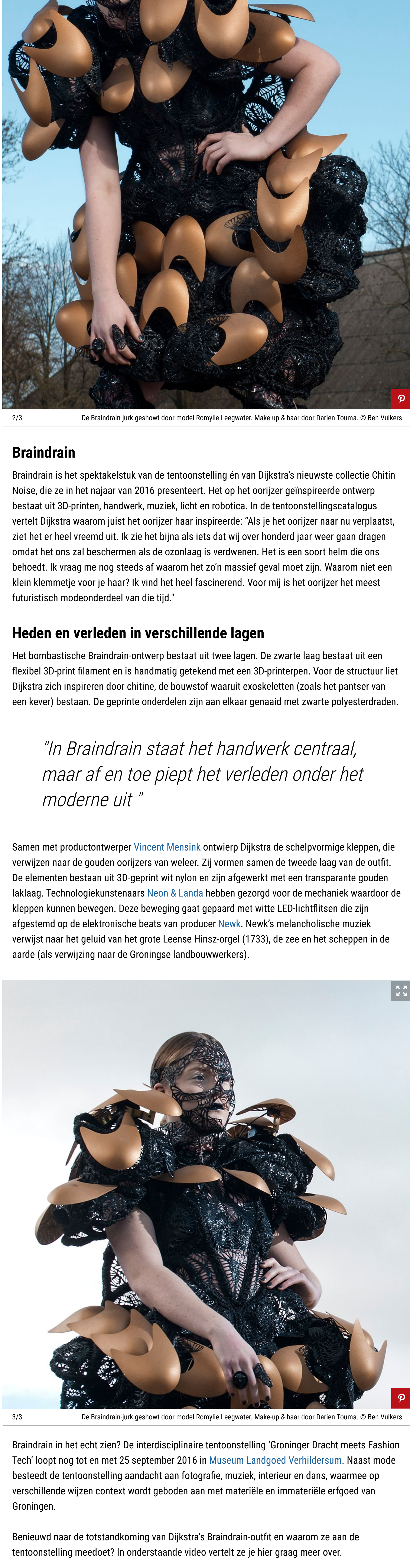
1/3
Een voorbeeld van een oorijzer. Deze zilveren variant bestaat uit een dunne zilveren band met ovale kleppen die zijn voorzien van bloemversieringen. © Collectie Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, Amersfoort, objectnummer [MA]Z01959-III41

Lang leve de vooruitgang

De telooftgang van het oorijzer zette zich af tussen 1850 en 1865. Na jaren van economische depressie groeide de welvaart rond 1840 op het Groningse platteland. Deze welvaartsgroei beïnvloedde meerdere aspecten van de samenleving en nieuwe technologieën ontwikkelden zich in rap tempo. Onder andere de naaimachine werd uitgevonden, waarmee de basis van de confectie-industrie werd gelegd. Modebladen zorgden voor een snelle verspreiding van de Parijse modetrends. Langzaam maar zeker vervulde de maatschappelijke bovenlaag de traditionele dracht voor Franse mode.

Reflectieve nostalgie

Dat het Leense museum juist Maartje Dijkstra uitnodigde om te reflecteren op de dracht uit een technologisch vooruitstrevende periode, is niet vreemd. Dijkstra is niet alleen in Leens opgegroeid, ze staat zelf ook bekend om haar progressieve werk dat zich centreert rondom het vooruitgangdenken en de mens als individu. Samen met [Studio Roosegaarde](#) ontwikkelde ze bijvoorbeeld in 2009 de collectie *Intimacy*, waarmee ze de relatie tussen technologie en intimiteit in de tech-maatschappij onderzocht. Dit alles maakte van Dijkstra de perfecte kandidaat om met haar hedendaagse innovaties een nieuwe context te bieden aan de historische museale textielcollectie. Een aanpak van [reflectieve nostalgie](#), zoals de Amerikaans-Russische cultuurhistorica Svetlana Boym het noemt.

2/3
De Braindrain-jurk geshout door model Romylie Leegwater. Make-up & haar door Darien Touma. © Ben Vulkers

Braindrain

Braindrain is het spektakelstuk van de tentoonstelling én van Dijkstra's nieuwste collectie *Chitin Noise*, die ze in het najaar van 2016 presenteert. Het op het oorijzer geïnspireerde ontwerp bestaat uit 3D-prints, handwerk, muziek, licht en robotica. In de tentoonstellingscatalogus vertelt Dijkstra waarom juist het oorijzer haar inspireerde: "Als je het oorijzer naar nu verplaatst, ziet het er heel vreemd uit. Ik zie het bijna als iets dat wij over honderd jaar weer gaan dragen omdat het ons zal beschermen als de ozonlaag is verdwenen. Het is een soort helm die ons behoedt. Ik vraag me nog steeds af waarom het zo'n massief geval moet zijn. Waarom niet een klein klemmetje voor je haar? Ik vind het heel fascinerend. Voor mij is het oorijzer het meest futuristisch modeonderdeel van die tijd."

Heden en verleden in verschillende lagen

Het bombastische Braindrain-ontwerp bestaat uit twee lagen. De zwarte laag bestaat uit een flexibel 3D-print filament en is handmatig getekend met een 3D-printerpen. Voor de structuur liet Dijkstra zich inspireren door chitine, de bouwstof waaruit exoskeletten (zoals het pantser van een kever) bestaan. De geprinte onderdelen zijn aan elkaar genaaid met zwarte polyesterdraden.

"In Braindrain staat het handwerk centraal, maar af en toe piept het verleden onder het moderne uit"

Samen met productontwerper [Vincent Mensink](#) ontwierp Dijkstra de schelpvormige kleppen, die verwijzen naar de gouden oorijzers van weleer. Zij vormen samen de tweede laag van de outfit. De elementen bestaan uit kunstenaars [Neon & Landa](#) hebben gezorgd voor de mechaniek waardoor de kleppen kunnen bewegen. Deze beweging gaat gepaard met witte LED-lichtflitsen die zijn afgestemd op de elektronische beats van producer [Newk](#). Newk's melancholische muziek verwijst naar het geluid van het grote Leense Hinz-orgel (1733), de zee en het scheppen in de aarde (als verwijzing naar de Groningse landbouwwerkers).

3/3
De Braindrain-jurk geshout door model Romylie Leegwater. Make-up & haar door Darien Touma, fotografie: Ben Vulkers

Credits headerfoto: model: Romylie Leegwater, haar & make-up: Darien Touma, fotografie: Ben Vulkers

SHARE

GERELATEERDE ARTIKELEN

TOON MEER